

Ўвләр асрлгын — ик ургъц өгхмн

Мана республикд садин ик кӱдлмш ўвләр кегдџ йовна. эн кӱдлмшас ирх джилин ургъц медгдхмн. Эн джил «Троицкий» совхозин 15 гектар газрин агъуд бӱӱх, зер-земшин модн болгънас дундлад 60 килограмм альмн, кедмн авгдв. эс гидџ гектар болгъна 12 тонн зер-земш авгдв. Эдн сӱн ӱлдвр кедж, ўвлин чиг сӱӱнӱр бӱрхин кергт, модн хоорндкинъ хагъль, хагсу ацмудинъ керчдџ ясв, унсн хамтхасинъ цуглулдж авч цеврлв.

Элстин темснӱ совхоз чигн джил болгън сӱн ургъц авна. Эдн, модн тӱргдсн газрин цевр парт болн хар парт гурвн джилин эргцд нег, 20—30 тонн органическ удобрень ӱгнӱ, гектар болгънд 150—200 килограмм азотн болн фосфорн минеральн удобрень ӱгнӱ. Модна хорта хорхала болн гемлӱнъ цагланъ ноолда кенӱ, услвринъ таслхш, цуг эн тоотин ашд джил болгън персикин модн болгънас 50—60 килограмм персик авна. Эврӱннъ кӱчн-чидлӱн тоолдж, эн сарин эргцд, урднъ бӱӱсн 26 гектар газрин модн деер, дакн 40 гектар газрин агъуд зер-земшин мод суулгъв.

1960 джил авгдх ургъциг оданас авн белдхмн. Тер тӱлӱд, ўвлӱр болвчн, 4 градус дулан болсн цагт цуг колхозмудар болн совхозмудар тӱргдсн зер-земшин моддин хагсу болн ӱвдрсн ацмудинъ керчдџ хайх зӱвтӱ.

Керчлгънӱ хойр эв-аргъ бӱӱнӱ: негнъ — ўлӱ ацинъ керчдџ таджрхалулгън, хойрдгчнъ — ут ацинъ ахрдулгън. Ўлӱ ӱссн ацинъ керчӱд таджрхалулхла, нарна герл цуг моднд ӱгднӱ. энӱнӱ ӱслтд болн почкиннъ гарц шулудулна. Модна гурвна кеснӱ нег хӱвинъ керчлгън тӱрӱн 5—6 джилд кегднӱ, модн батрдџ сӱн шимтӱ зер-земш ӱгнӱ. Ингдџ керчддг модд мамутовск, ўвлин алтн пармен, анис, шампанск ренет гидг болн нанъ чигн олн сорт. Ик ацтагъар ургъдг модд ренет семеренко, яндыжковск, шафрани пешин болн нанъ чигн

сорт, эдниг тӱрӱн джилдӱн 40 сан тиметр кӱрӱд ӱсхлӱнъ керчнӱ, хадџудк ацмудинъ 4—6 почк ўлдӱгъд ахрар керчнӱ.

Кесг джилдӱн модна ўлӱ ацнъ эс керчдџжӱсн болхла, зугл гурвн ацинъ керчхмн. Дотран хату яста сливин, абрикосин болн талдан чигн ним моддудин зугл хагссн ацмудинъ керчхмн.

Зер-земшин модна хорта хорха уга кехин тӱлӱ, цуг ацмудин салагъинъ сӱӱнӱр арчхмн, гӱлмтӱ газринъ цеврлхмн, модна кӱндӱрсн кӱрсинъ холтлдж хайхмн. Эн тоотиг цугтнъ цуглулдж авч галд тӱлх кергтӱ.

Олн джил болад, кӱбшрсн моднд ургъсн тутовикиг уга кедж хамхлх зӱвтӱвдн, эс гидџ энӱнӱс эрӱл модн гем авна. Тутовикин сӱрвит карбалинеумарар, шалдхмн.

Хар рак гидг гем — моднд ик ӱӱмшгтӱ гем. Модна кӱрсн деер болн ик ацмуд деегӱр бичкн хар толв гарад, цааранднъ улм икдӱ йовдџ, цуг мод ўрӱнӱ. Тиим ацмудиг ик толвта болхла, бӱклднъ керчдџ хайх кергтӱ.

Мана республикин цуг райодар ўвл теги киитн болхш. Сӱӱднъ ик киитн болад, ӱдртнъ зӱвӱр дулан болна, эн цагт модна кӱрсн деер кӱлдсн газмуд болн нарар инатгдсн чигн толвс ўзгднӱ, терӱнӱс цааранднъ хар ракар гемтилгън болна. Энӱнӱс гетлгхин кергт, дотлд модна зус немдџ, эс гидџ шавр немдџ хольдџ, модна цуг ацмудиг ӱткнӱр будхмн.

Туула болн хулгън бичӱ мертхӱ гидџ, зер-земшин цуг моддиг зегсӱр орадџ боохмн, эс гидџ нег килограмм буудяд 50 грамм фосфид-цинк болн 50 грамм ургъмлин тоснла хольдџ, бичкн- бичкн ова кедж, модн тӱргдсн газрар тархахмн, эс гидџ хулгънин нӱкн деер тӱвхмн.

Ўвлӱр мод хӱлӱдџ харлгън болн яслгън — ирх джил ик ургъц авлгъна голлгч тӱвцнъ болджана.

М. МАМАЕНКО.
Агррном.